

EUZKERAREN BATASUNA

Asko mintzatu da euzkeraren batasunaz, batez ere Euskaltzaindia sortu zane-tik. Erakunde onen lenengo arduraren artean batasunarena agertzen da bizi-bizi-rik; 1922'ko Ilbeltza-Epaila iruilabeteko "Euskera" bere aldizkarian Kanpion eta Broussain euskaltzañen txostena argitaratzen da, euzkeraren batasunari buruz egina, ta aldizkariaren zenbaki orlan bertan gai o ezaz emandako beste iritziak ere azaltzen dira.

Gai ori bera oña iz arturik aburuak ugari urteetan barna, ta 1934'ga enean Azkue ta Garitaonaindia euskaltzañak "Gipuzkera osotua" deitu zuten beren asmoak age erazita, alde geyenetan a era ona izan zuen; bertan gipuzkera oña i bezela onartzea esonatu zuten beste izkelgien bidez osotua izan zedin. Azkue ta Garitaonaindia bizkaita ak ziran eta ala ere gipuzkera artu nai-izan zuten oña-fiz, berena zan bizkayera ortarako baztertuz, oso aipaga ia izan zan jokerez; eta bizkaita en arteko idazle batzuek esondatutako bidea ja aitu zuten, beste izkel-gietakoek ez, iñork ez, oke ezpanago.

Eta gaurko ontan "euskara batua" deitzen dana eskeintzen digute, bide befi ta egokia bezela aurkeztu nai dutena, batasunerako onena izango bailitzan.

Geron ustez arazo oni buruz geyegi edo da itzegin eta idatzi dana, ta batasu-naren alde egona en, ez deritzaigu ezinbestekoa dala ta askoz gutxiago a apala-dan eta edonolaz egitea. Mila ta mila urteetan barna bizi da izkelgietan gure euz-kerera, ta asko galdu badu, ezta izan, iñola ere, batasuna ez izateagatik, auzoak ditugun late iak gogo jazartu dutelako ta gure aldetik zabarkeri aundiaz jokatu dugulako baizik.

Baña ebazkizuna gafantzizkoa dugu ta a etaz begiratzekoa ere. Eman deza-gun gure iritzia.

Berdiñak ez tiran izkelgiak lau ditugu gaur berezienak; Bonaparte'k ikusi zituen beste laurak ainbestekoak ez diralarik. Eta lau izkelgi oyen artean, egitan, aun-diagoa da dagoen batasuna ezberdintasuna baño. Bai, lauretan joskera berbera da, lauretan izen-joko ta aditz-jokoaren egitura ere berbera da, ta berak darabilz-kiten atzizki geyenak berberak dira. Orduan nun dago ezberdintasuna?, egiz ori ba-dago-ta.

Geron ustez, bi azpegi auetan batez ere: euzkera ikastoletan ez tinkotzeagatik, e iz-e i sortu diran aldakuntzetan, bidezkoak bezela begiratu beaf ditugunetan; eta aldameneko erderak jasan-erazi dizkiguten eragipenetan.

Ugariak dira, ugariegi, esandako aldakuntzak, eta oyetatik asko ta asko Eus-kaltzaindia'k egin zuen "Erizkizundi Irukoitza"ri egin zitzaizkion erantzupenetan agertzen dira, ta "Euskera" aldizkariaren 1925, 26, 27 ta 28'ga en urteetan atera ziran zenbakietan ikus ditezke. Argi agertzen da of nolako aldakuntzak dagozen, eta ez izkelgien artean bakafik, izkelgi bakoitzean, aran bateko auzokoak diran efien artean ere; ziñez efi bakoitzean bere aldakuntzak sortu dirala esan diteke.

Auzoak ditugun late i aundiak alegiñetan ari-izan dira beti euzkera itotzeko naye-an, batik bat ikastolaen bitartez; oyetan ezta iñoiz onartu euzkera, ta aitzitik ondo dakigu guztiok nolako zigof aundiak jafierazi zituzten beti, euzkera itzegi-

ten entzuten zizkieten gure auf gaixoai. Gañera gurean indafez ja itako erakunde guztietan erdera baka ik onartu zuten ateman orotarako. Ta jokera guzti oyengatik amaika erderakada sartu ziran euzkeran bertan ere.

Lenengo aldakuntzak e az zuzendu ditezke euzkeraren eliztia, alde guztietan eta ikastoletan batez ere, ondo ikastea. Eta erderakadak, pizkanaka-pizkanaka, geuk astandu ditzakegu, beren orde euzkal-itz jato ak erabiltzean eta bea -izan ezkeror itz be iak antolatzean, euzkerak berak ortarako ematen dizkigun bide zabalak uztiatzen.

Aditz-jokoan eta izen-jokoan ere ba-dagoz ezberdintasunak, baña oyek eztute iñoiz ikutzen joko oyen egitura; beraz ezin oztopo aundizat artu.

Alakotz, batasunerako bideak e az agertzen zaizkigu, ta guri dagokigu oyetan barna joatea, iraduz ibili gabe ta buruz jokatzetan; eta ofela jardutean batasuna berez eto iko dala esan dezakegu, beafa izango danez eta ezer ebaki ta arbuyatu gabe. Geron aldetik batez be lan eta lan egiten, euzkera ongienik-ikasten, sakontzen eta edatzen, auxe iñoiz aitzu gabe: Euzkera ikastea ta euzkera erabiltzea Efi ontan jayo ta bizi geran guztiontzat, ori egitea Erri'arenganako guztion eginbide ertsia dugula; eginbide ori guztiok eta bakoitzak geron buruari ja i bea diogu, gogo beroaz onartzean eta naimen osoaz betetzean. Ori batasunerako ere bide egokienetakoa dalarik.

Ba-dakigu eginbide ori betetzeko eragozpen aundiak sortuko zaizkigula, ta oyen artean guregan betidanik izan dan zabarkeria aundienetakoa dugula; zabarkeria izatea gure efua da ta gu gera oiengatik e u ori gugandik astandu beaf dugunok, aitzaki guziak zokoratzean. Euzkalduna ekintza-gizona bezela agertu da beti, lan guztietarako gai izanik; ez al dugu izakera ori gure izkuntza au era ateratzeko erabili bear? Noski baño noskiago, euzkera gure abe iaren bizirako nolako bea a dan argi ikusten.

Argi ere auxe da begiratu bea duguna: euzkera gaurko izkuntzalarientzat, aspaldiko izkuntzaen erkabiderako bide edef eta oso egokia da, ta geuk eusten badiogu jakintzarako lan on eta txaloga ia bete dezakegu; ori izan da orain arte gure e i xumeak, konturatu gabe bada ere, egin duena, ta orixe da, zer dagigun jakitean, geuk burutu bea duguna.

Goazen, beraz, batasunerako u atsak ematen, baña goazen e iarekin jokatzetan, eh-izkuntzaren ondotik, efiarekin beti bat egiten, eta o ela gure eginbidea kementsuki betetzen. Bidea oso argi dugu guztiok alkarturik beraren zeaf ibiltzeko, ta gure E i au benetan maite badugu iñor ezin gera diteke bide ortan barna bipilki ibili gabe.

Ta gure eginbidea betetzean, euzkeraren batasuna e azago ta tinkoago egingo da.

U estarazu'ta Andoni